

LAKSEFISKE PÅ ISLAND

studietur 5. - 8. september 2005

NORSKE
LAKSEELVER

Laksefiske på Island

- Har en bemerkelsesverdig stilling internasjonalt som laksefiskedestinasjon
- Har greid å skape fiskeprodukter som er meget attraktive blant de mest betalingsvillige segmentene av utenlandske sportsfiskere
- Fremstår som en veletablert merkevare innen tilrettelagt sportsfiske i laksevassdrag
- Dette er knyttet til en gjennomgående strategi fra fiskeforvaltning, organisering av elveeiere, utforming av produkter

NORSKE
LAKSEELVER

Forklaring på Islands suksessfulle lakseforvaltning

- *”De beste lakseforvalterne dro fra Norge på 800 tallet. De stakk innom Irland på veien og hentet seg koner før de bosatte seg på Island”*

Orri Vigfússon

Chairman, North Atlantic Salmon Fund

NORSKE
LAKSEELVER

Lakseressursen

- Elvene er lite påvirket av menneskelig virksomhet
- Ikke Gyrodactylus salaris
- Ikke sur nedbør
- Ikke kraftutbygging og kanalisering
- Lakseoppdrett drives med laks av norsk opprinnelse - oppdrettsfrie soner og individmerking av 10 % av all oppdrettslaks
- Smålaks dominerer i fangstene, men noe mellomlaks
- Det fanges årlig ca 30 000 laks på stang og 5 000 laks tas på garn

NORSKE
LAKSEELVER

Lakseforvaltning

- Sjølaksefiske ble forbudt i 1932
- Ingen statlig fiskeravgift. All kultivering og drift av vassdragene utføres i hovedsak av elveeierlagene gjennom dugnad og egenfinansiering
- Streng kontroll med desinfisering av fiskeutstyr

Rettighetshaverstyrt forvaltning

- Retten til å fiske tilhører den som eier grunnen ned til elva (Gulatingsloven og Frostatingsloven)
- 1970; Fiskerettshaverne ble ved lov pålagt å organisere seg i elveeierlag på lakseførende elvestrekning
- Elveeierlaget har ansvar for å forvalte fiskeressursen i elva og å leie ut fiske
- Elveeierlaget bygger ofte lodger og leier ut fiske og riverlodge til en operatør

Regulering av fiske

- Fiskesesongen i de fleste elver er 3,3 måned (105 dager) i løpet av perioden 20. mai – 30. september.
- Island har en fellesbestemmelse om at det kun er tillatt å fiske 12 timer hvert døgn. Det er vanlig å dele døgnet inn i to fiskeøkter; kl 06:00-12:00 og 14:00-20:00.

NORSKE
LAKSEELVER

Regulering av fiske

- Begrenset antall stenger som er tillat brukt i hver elv, Directorate for Freshwater Fisheries (1970)
- Målet er å fange en laks per stang per dag - Dvs 1 stang per 100 laks fanget
- Det er kun et begrenset antall fiskestenger som hvert elveeierlag kan leie ut hver dag.
- Dette gjør at hver enkelt fisker har opp til flere kilometer elv (2 - 7 km) for seg selv

NORSKE
LAKSEELVER

Laksefiske på Island - tall

- 62 lakseelver
- Totalt antall tillatte stenger per dag: 354
- Snitt 5,5 stenger/ elv
- Totalfangst i 2003:
31 465 lakser
- 2003: 89 lakser/stang
- De 20 beste elvene fanger mellom 500 og 4 000 lakser per sesong

NORSKE
LAKSEELVER

Riverlodgene – River Grimsa

- Høy standard i de beste elvene
- Guider og matservering
- Vanlig at 2 laksefiskere deler en stang og fisker en halv dag hver.

NORSKE
LAKSEELVER

Riverlodgene – River Whita

- Enkel standard med selvhushold i mindre elver
- Vanlig at elveeierlaget leier ut direkte til laksefiskerne i slike elver

NORSKE
LAKSEELVER

Guiding

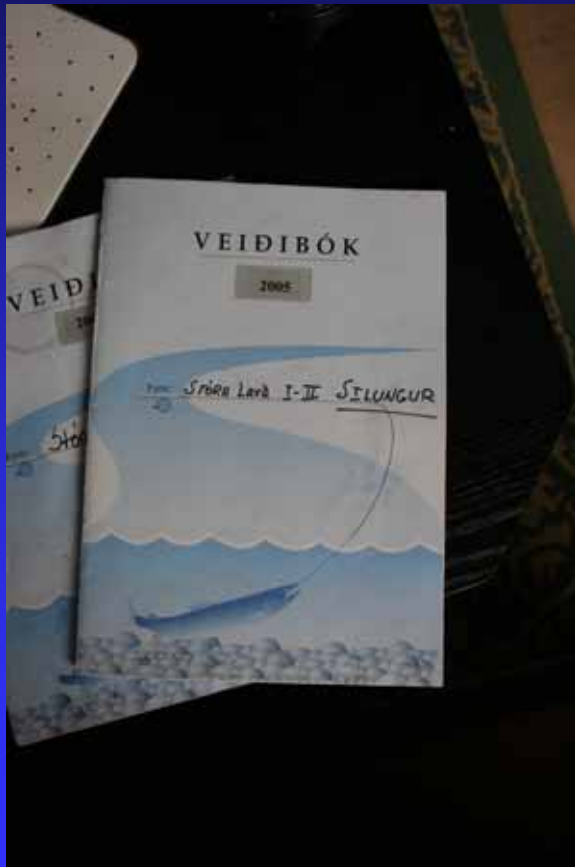

- En guide har ansvar for 2 fiskere
- Guiden stiller med bil og diverse fiskeutstyr
- Operatørene stiller store krav til kompetanse men ingen sertifisering
- Både lokale og utenlandske guider

NORSKE
LAKSEELVER

Fangststatistikk

- Loggføring for hver fisk
- laks, ørret, røye
- Elv og sone/vald
- Vekt, lengde, kjønn, dato
- Redskap
- Anadrom/stasjonær
- Fang og slipp
- Merking
- Totalt 35 000 laks/år
- Føres av Institute of Freshwater Fisheries

NORSKE
LAKSEELVER

Nordura River - laksefiske

- Lakseførende: 67 km.
- Antall stenger: 15
- Km per stang: 4,5
- Gjennomsnittsfangst per år: 1583 laks
- Fangst per stang/år: 105 laks

NORSKE
LAKSEELVER

Nordura River - priser

- Leietaker: The Angling Club of Reykjavík
- Lavsesong:
Kr 5000,- per stang/dag
- Primetime:
Kr 15 000,- per stang/dag

Priser for laksefiske

- De 20 beste lakseelvene: Fra kr 5 000,- til kr 15 000,- per stang per dag, avhengig av fangstsannsynlighet. Fangststatistikken avgjør.
- Mellomstore lakseelvene koster det mellom kr 1 000,- og kr 2 500,- per dag per stang.
- Små lakseelver med selvhushold på fiskehusene er prisen kr 150,- til 1500,- per dag per stang.

NORSKE
LAKSEELVER

Operatørene

- Mer og mer av fisket selges gjennom operatørene
- Utvikling i retning av noen få store operatører
- Påslag 25-30 % er vanlig
- Arni Baldursson, direktør i The Angling Club Lax-á: ”viktig å sikre høy kvalitet på servicen og godt laksefiske”

Verdiskaping av laksefiske - undersøkelse 2003

- Elveeierlagene brutto fiske og riverlodge: 76 mill
- Elveeierlagene netto fiske og riverlodge: 56 mill
- Elveeierlagenes bruttoinntekt per laks: kr 2 500,-
- 1860 grunneiere som har inntekter av laksefisket
- På vestkysten: leieinntektene fra laksefiske utgjør over 50% av inntektene fra konvensjonelt jordbruk
- Mellom 2 – 3 000 utenlandske sportsfiskere
- Opprettholder 1000 – 1200 jobber hvert år

NORSKE
LAKSEELVER

Forretningsfilosofi

Þorsteinn Þorsteinsson
Chairman, River Grimsa

- *”Det er bedre å tjene penger på få dyr enn å tape penger på mange dyr”*
- *Sitat fra lærebok i landbruksøkonomi på Skjetlein Jordbruksskole 1956*

Oppsummert

- Laksefiske er velorganisert
- Ingen fangst i sjøen og få tapsfaktorer
- Høy fangstsannsynlighet – 1 laks per dag/ stang
- Svært god statistikk og dokumentasjon på fangstsannsynlighet
- Enhetlig - alle elvene drives på samme måte
- Godt tilrettelagt: guider, riverlodger
- Kundene blir fornøyde for de får det de forventer
- Den islandske modellen er litt ekstrem

NORSKE
LAKSEELVER

Hva kan vi lære

- Islendingene har vist oss at betydningen av å fokusere på kjerneproduktet:
 - Høy sannsynlighet for at kunden får laks
- Kvaliteter som Norge kan tilby sine fiskere og som Island ikke har:
 - Høy andelen storlaks i fangstene
 - Enklere å leie fiske på kort varsel
 - Levende bygdesamfunn og jordbrukslandskap

